

Det sociale miljø og valget af ungdomsuddannelse

Indhold

Introduktion	2
Gymnasierne som forbillede	2
Det sociale miljø er mere end fester	3
Praktik skræmmer ikke de unge	4
Metode.....	5
Litteratur	6

Tænketanken DEA har med finansiering fra Grundejernes Investeringsfond gennemført projektet "Hvad driver unges uddannelsesvalg?". Som en del af projektet har 2109 elever i 9. klasse gennemført en spørgeskemaundersøgelse, hvor de er blevet spurgt ind til valget af ungdomsuddannelse. Formålet med undersøgelsen er at forstå fravalget af erhvervsuddannelserne og tilvalget af de gymnasiale uddannelser. I spørgeskemaundersøgelsen præsenteres de unge for en række forhold, der kan tænkes at påvirke ungdomsuddannelsesvalget, hvoraf flere tyder på at have betydning. Dette notat ser nærmere på betydningen af det sociale miljø på uddannelsesinstitutionerne i forhold til unges uddannelsesvalg.

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Udarbejdet af:
Karen-Lise Krog
Asger Klöcker-Gatzwiller
Sidse Frich Østergaard-Thygesen

Introduktion

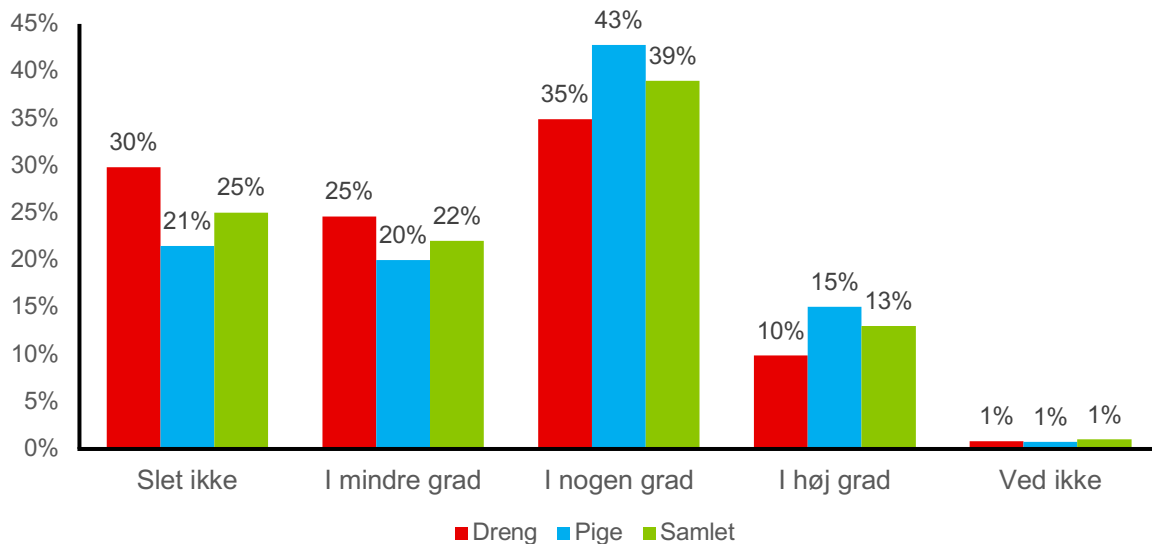
Flere studier fremhæver, at det sociale miljø spiller en stor rolle for unges trivsel på ungdomsuddannelserne (Brown & Katznelsons 2011; Jonasson et al. 2014; Ulriksen et al. 2009; DCUM 2017). Ifølge Juul & Pless (2015) har det sociale miljø på uddannelsesstedet også betydning for valget af ungdomsuddannelse (Juul & Pless 2015). Mens gymnasierne har ry for at have et attraktivt socialt miljø, har erhvervsuddannelserne sværere ved at etablere samme fortælling – men i hvilken grad har de unges forestillinger om det sociale miljø betydning for deres valg af ungdomsuddannelse, og hvilke aspekter af det sociale miljø influerer valget?

Gymnasierne som forbillede

Mange gymnasier har en fortælling om et godt socialt miljø med mange muligheder for at mødes på tværs af klasser og årgange. Gymnasiernes tilbud til eleverne spænder vidt, og inkluderer ofte fredagscaféer, musicals, fester og forskellige temaaftener samt deltagelse i elevråd og diverse klubber. Samtidig giver tilknytningen til den samme klasse i alle tre år mulighed for at lære sine klassekammerater godt at kende og skabe et særligt klassesammenhold. Det danner grundlag for en hypotese om, at de unge fravælger erhvervsuddannelserne, fordi der ikke eksisterer samme stærke fortælling om det sociale miljø på erhvervsskolerne.

Figur 1 viser, hvordan de unge forholder sig til spørgsmålet om, hvorvidt et socialt miljø, som minder om gymnasierne, kunne få dem til at vælge en erhvervsuddannelse.

Figur 1: Et socialt miljø, som minder om gymnasierne

Note: Beregningerne er baseret på surveybesvarelser fra 9. klasses elever i hele landet. N = 2079. Figuren er baseret på spørgsmålet "I hvor høj grad kunne følgende få dig til at vælge en erhvervsuddannelse? Et socialt miljø, som minder om gymnasierne". Kilde: Beregninger på egne surveydata.

Lidt over halvdelen af de unge (52 pct.) svarer, at et socialt miljø, som minder om gymnasierne, i nogen eller i høj grad kunne få dem til at vælge en erhvervsuddannelse. 39 pct. af eleverne i 9. klasse svarer i nogen grad, mens 13 pct. svarer, at det i høj grad kunne få dem til at vælge en erhvervsuddannelse.

25 pct. mener, at det slet ikke vil påvirke deres uddannelsesvalg, mens 22 pct. svarer, at det i mindre grad har betydning for deres valg af uddannelse.

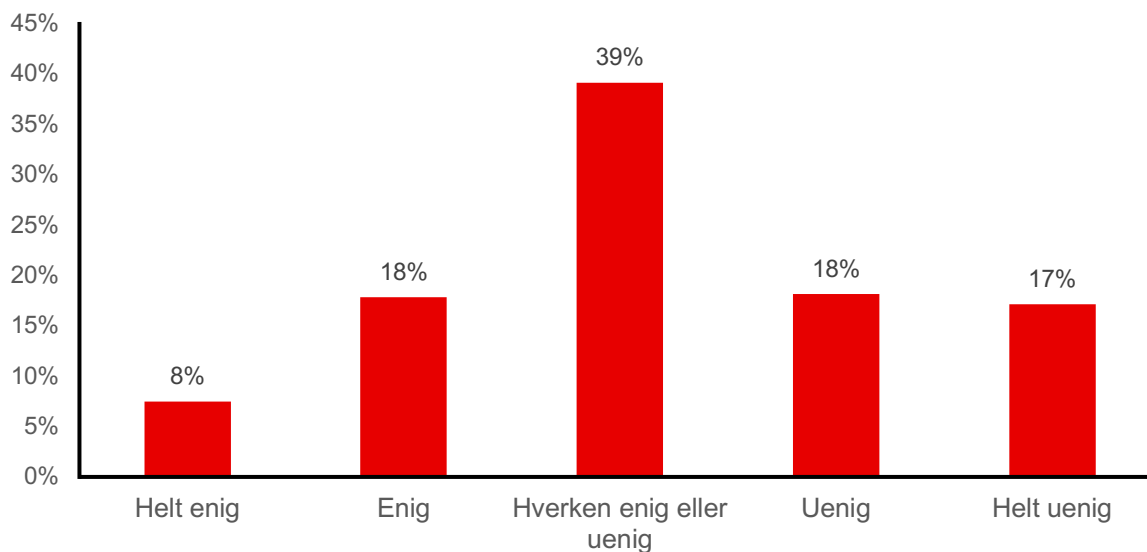
Figur 1 viser samtidig, at det sociale miljø lader til at være vigtigere for pigerne end for drengene. 58 pct. af pigerne svarer, at et socialt miljø, som minder om gymnasierne, i nogen eller i høj grad kunne få dem til at vælge en erhvervsuddannelse, mens 45 pct. af drengene svarer ligeså.

Det sociale miljø er mere end fester

Fester er en blandt flere af de sociale aktiviteter på gymnasierne, og de fleste gymnasier har tradition for en årlig gallafest og adskillige andre fester fordelt over resten af året. De mange fortællinger om gymnasiefester, der spredes fra ældre søskende og venner samt gennem medierne, kan tænkes at påvirke de unges opfattelse af det sociale miljø og måske i sidste ende deres valg af ungdomsuddannelse.

Figur 2 viser, hvor enige eller uenige eleverne i 9. klasse er i udsagnet 'Der er sjovere på gymnasiet, for der er flere fester'.

Figur 2: Der er sjovere på gymnasiet, for der er flere fester

Note: Beregningerne er baseret på surveybesvarelser fra 9. klasses elever i hele landet. N = 2078. Figuren er baseret på spørgsmålet "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Der er sjovere på gymnasiet, for der er flere fester".

Kilde: Beregninger på egne surveydata.

Den største andel af eleverne i 9. klasse (39 pct.) svarer, at de hverken er enige eller uenige i udsagnet om, at der er sjovere på gymnasiet, fordi der er flere fester. Når man ser på, hvordan de øvrige unges svar fordeler sig, er de fleste enten uenige (18 pct.) eller helt uenige (17 pct.) i, at festerne gør gymnasiet til et sjovere sted. Sammenlagt svarer 35 pct. af de unge inden for disse to kategorier. Dog mener 26 pct. af eleverne i 9. klasse, at gymnasiet er sjovere, fordi der er flere fester. Der er ikke nævneværdig forskel mellem drengene og pigernes svar, hvorfor køn ikke er medtaget i figuren.

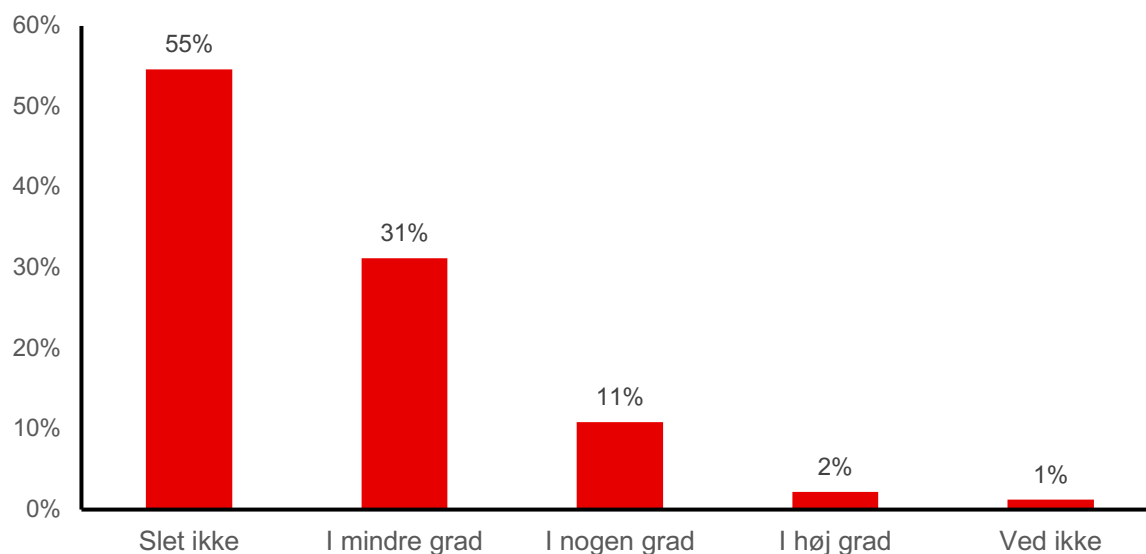
Festerne på gymnasiet virker altså ikke til at være det udslagsgivende element for de fleste elever i 9. klasse. Alligevel viser Figur 1, at sammenlagt 52 pct. af de unge i nogen grad eller i høj grad ville vælge en erhvervsuddannelse, hvis erhvervsskolerne havde et socialt miljø som på gymnasierne. Det tyder på, at det sociale miljø spiller ind på de unges tilvalg af gymnasiet og fravalg af erhvervsuddannelserne, og at de unges forestillinger om det sociale miljø på gymnasierne handler om andet og mere end blot gymnasiefester.

Praktik skræmmer ikke de unge

På de gymnasiale uddannelser følger eleverne den samme klasse i langt de fleste fag, mens elever på erhvervsuddannelserne ofte er i praktikforløb. I praktikken er eleverne væk fra klassefællesskabet, hvilket giver sværere betingelser for at skabe et socialt miljø. Blandt andet af denne grund kan det formodes, at praktikforløbene kan have betydning for elevernes fravalg af erhvervsuddannelserne.

Når eleverne i 9. klasse spørges, om det i højere grad kunne få dem til at vælge en erhvervsuddannelse, hvis de ikke skulle ud og være lærling/elev i en virksomhed, fordeler svarene sig, som det fremgår af følgende figur.

Figur 3: Hvis jeg ikke skal ud og være elev/lærling i en virksomhed

Note: Beregningerne er baseret på surveybesvarelser fra 9. klassens elever i hele landet. N = 2079. Figuren er baseret på spørgsmålet "I hvor høj grad kunne følgende få dig til at vælge en erhvervsuddannelse? Hvis jeg ikke skal ud og være elev/lærling i en virksomhed".

Kilde: Beregninger på egne surveydata.

Figur 3 viser, at det formentligt ikke ville have nævneværdig betydning for søgningen til erhvervsuddannelserne, hvis de unge ikke skulle ud og være elev/lærling i en virksomhed. 55 pct. svarer, at det slet ikke har betydning for deres valg, mens kun 2 pct. svarer, at uddannelser uden elev- eller lærlingeforløb i en virksomhed i høj grad kunne få dem til at vælge en erhvervsuddannelse. Drengene og pigerne fordeler sig også relativt ens i dette tilfælde.

Metode

Populationen består af elever i 9. klasse i skoleåret 2017/2018, som er fundet ved Danmarks Statistiks elevregister. Ønsket har været at indsamle svar fra elever i 9. klasse, der står over for at skulle starte på en ungdomsuddannelse eller 10. klasse efter sommerferien. Informationen om, hvem der på nuværende tidspunkt går i 9. klasse, er imidlertid ikke tilgængelig. Af denne grund er 9. classes eleverne fundet gennem gruppen af 8. classes elever i skoleåret 2016/2017. De elever i respondentgruppen, der har meldt tilbage, at de ikke går i 9. klasse i skoleåret 2017/2018, er derefter fjernet fra populationen. Yderligere er populationen afgrænset i forhold til elevernes alder, hvor populationen er sat til at indeholde personer i alderen 13-17 år den 1. december 2017. Disse afgrænsninger giver 64.386 elever, hvoraf der er trukket en stikprøve på 4.300 elever, som indgår i den aktuelle befolkning med en gyldig adresse og uden adressebeskyttelse.

Stikprøven er udtaget ved hjælp af simple-random-sample-metoden, der giver samme tilfældige udvælgelsessandsynlighed uden tilbagelægning til alle elever i populationen. Dette sikrer, at samme person ikke udtrækkes flere gange, når der trækkes elever til at indgå i stikprøven.

Udtrækningen foretages på baggrund af forskellige oplysninger fra Danmarks Statistiks registre for at sikre repræsentativitet. Efter stikprøven er dannet, er der testet og fejlsøgt for dubletter. Herudover er stikprøven holdt op mod populationen for at kontrollere, at sammensætningen i stikprøven er i nogenlunde i overensstemmelse med populationen på en række baggrundsvARIABLE (se Tabel A.1 i bilag). Denne fremgangsmåde skulle helst sikre, at stikprøven er repræsentativ.

Eleverne i stikprøven er blevet kontaktet via brev i e-Boks, og efterfølgende er to rykkere udsendt på samme måde. Dette har resulteret i svar fra 2.109 elever, hvilket giver en svarprocent på 49 pct.

Litteratur

Brown, R. & Katznelson, N. (2011): *Ungdom på erhvervsuddannelserne – Delrapport om valg, elever, læring og fællesskaber*. København: Erhvervsskolernes Forlag

DCUM (2017). *De fysiske rammer på erhvervsuddannelserne*. <http://dcum.dk/undersogelser/fysiske-rammer-paa-eud>

Jonasson, C., Lauring, J., Bojesen, A. B., Kubovcikova, A., Normann, J. & Nielsen, K. (2014): *Fravær, engagement og socialt miljø på danske erhvervsskoler*. Aarhus Universitet

Juul, T. M., & Pless, M. (2015). Unges uddannelsesvalg i tal: Midtvejsrapport i forsøgs- og udviklingsprojektet 'Fremtidens Valg og Vejledning'. Center for Ungdomsforskning.

Ulriksen, L., Murning, S. & Ebbensgaard, A. B. (2009). *Når gymnasiet er en fremmed verden*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.